

نمادهای جانوری فرّه در هنر ساسانی

غزاله ایرانی ارباطی* محمد خزایی**

تاریخ دریافت مقاله: ۹۵/۳/۱۵

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۵/۱۲/۲

چکیده

سرزمین ایران تجلی‌گاه تفکراتی عمیق است که گاه نمود بصری یافته است. فرّه، به عنوان یکی از این تفکرات، نیرویی مافوق بشری با مفهوم دینی بوده که در دوره ساسانیان نمود تصویری یافته است. این پژوهش با هدف تحلیل منشأ و شاخصه‌های بصری نمادهای جانوری فرّه به سوالات این مطالعه پاسخ داده است: فرّه چه جایگاهی در نظام هنری ساسانی دارد؟ این تفکر در قالب چه جانورانی جلوه‌گر شده است؟ چه سنت خاصی در ترسیم این نمادها جهت برقراری پیوند بصری وجود دارد؟ روش تحقیق در این مقاله توصیفی-تحلیلی است و شیوه جمع‌آوری اطلاعات کتابخانه‌ای و میدانی است. مطابق نتیجه این پژوهش، فرّه به عنوان عامل تحکیم‌بخش در قدرت‌شاهی بصورت سه جانور سیمرغ، عقاب و قوچ متجلی شده است. طبق مطالعات بصری صورت‌گرفته، این نمادها پیرو الگوی ترسیمی مشترکی هستند که آنها را می‌توان از ویژگی‌های مسلم فرّه دانست. بدین شرح، بال به عنوان عنصر اساسی در پیکر این جانوران، مزین بودن این عوامل به نقوش تزئینی و همچنین وقار شاهانه آنها، بیانگر پیوند معنایی‌شان با مفهوم قدرت برتر است.

واژگان کلیدی

هنر ساسانی، دین زرتشت، فرّه، نماد، سیمرغ، عقاب، قوچ

* این مقاله مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده مسئول با عنوان «مطالعه تطبیقی نمادهای فرّه در هنر ساسانی و بیزانس» در رشته ارتباط تصویری، دانشگاه تربیت مدرس و به راهنمایی استاد محمد خزایی می‌باشد.
** کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنر دانشگاه تربیت مدرس، شهر تهران، استان تهران

Email: ghazale.graphic@gmail.com

** استادگروه ارتباط تصویری، دانشکده هنر دانشگاه تربیت مدرس، شهر تهران، استان تهران (نویسنده مسئول)

Email: mohamad.khazaei@gmail.com